

Wat vraagt God van ons?

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Zondag 4 december 2022
Voorganger: ds. Niels de Jong

Preek

Dienst 4 december 2022, voorganger: ds. Niels de Jong

Bijbellezing: Micha 6: 6 - 8

Wat vraagt God van ons?

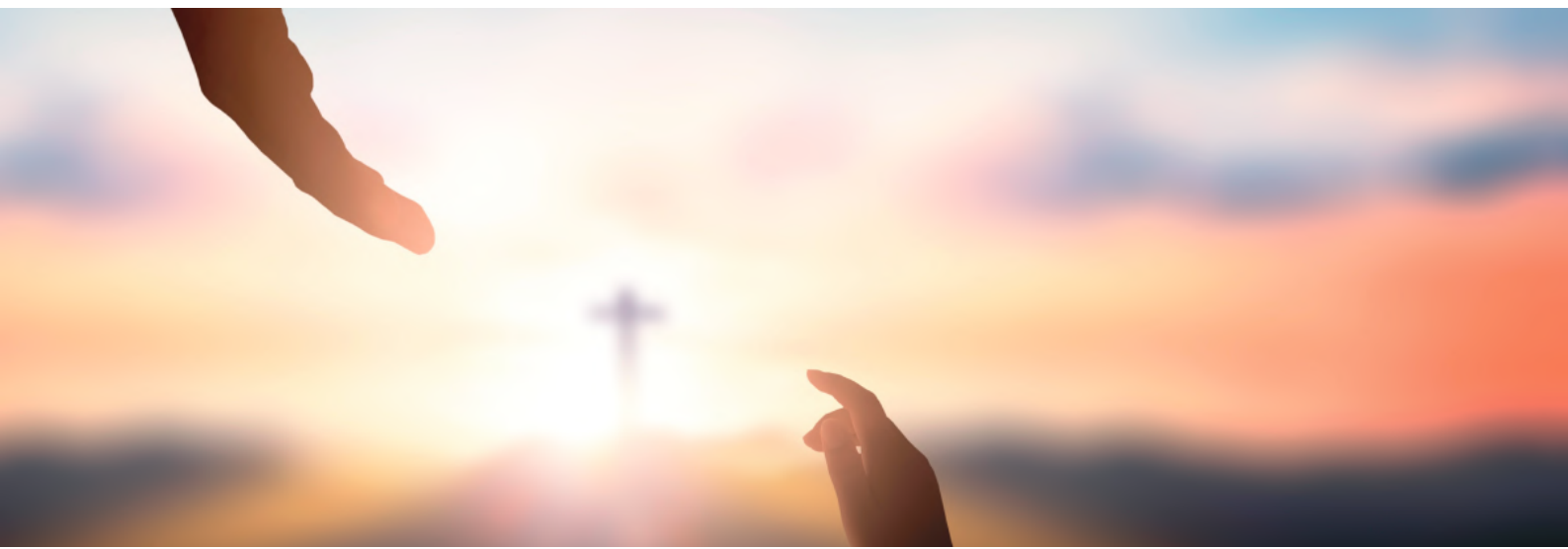
Vandaag is een bijzondere dienst voor jullie - om belijdenis te doen. En om die stap te gaan zetten - zo kwam in ieder geval een paar keer terug bij verschillende van jullie - was er de volgende aarzeling of wel eens geweest. En dat was de volgende vraag: 'ben ik wel goed genoeg om belijdenis te doen?'

Nu is die vraag: 'Ben ik wel goed genoeg in Gods ogen?' in onze tijd vast ook deels te verklaren vanuit de prestatiecultuur waarin we leven – dat we ons daarom sowieso al vaak afvragen: 'ben ik wel goed genoeg - in de ogen van mijn omgeving, in de ogen van 'de wereld', in de ogen van mezelf? Maar ergens is het een vraag van alle tijden. In de 16e eeuw was bijvoorbeeld iemand als Maarten Luther daar enorm mee bezig om zich goed genoeg te maken voor God. Rond de start van onze jaartelling, in de tijd van Jezus, waren ook godsdienstige groepen als de Farizeeën en de Essenen enorm bezig met 'goed genoeg voor God zijn'. En nog weer eerder – een aantal eeuwen voor de jaartelling – lezen we bij een profeet als Micha dat de mensen zich toen ook afvragen wat goed genoeg is voor God. Bij het antwoord dat Micha toen gaf, staan we stil vandaag en via dat gedeelte - en ook via Jezus en Maarten Luther - komen we dan terug bij ons en onze tijd.

Het is een kort stuk dat we bij Micha lezen. Het zijn maar drie verzen. In Micha 6 zijn er mensen die zich afvragen wat God van hen verwacht – en in vers 6 en 7 doen ze een aantal suggesties van wat ze mogelijk dan moeten doen. Maar ze blijken mis te zitten en dan volgt er in vers 8 een heel concreet antwoord van wat God wel van hen wil.

"Ben ik wel goed genoeg?"

Zoals ik bij de introductie al zei – die vraag hangt in onze tijd misschien ook samen met de prestatiecultuur waarin we leven. Waarin mensen het gevoel hebben aan van alles te moeten voldoen – mooi zijn, leuk zijn, goed zijn, slim zijn, snel zijn. Of misschien is dat nog niet genoeg en gaat het om mooier, leuker, beter, slimmer, sneller zijn dan mensen in de omgeving. Ongelooflijk vermoeiend natuurlijk ook. En veel mensen gaan er onder gebukt. Nou kan het probleem zijn dat de lat te hoog ligt, maar misschien is nog wel vaker zo dat het niet echt duidelijk is waar de lat ligt. Het is niet duidelijk wat er nu eigenlijk precies gevraagd wordt aan prestaties, snelheid, uiterlijk, etc. En zitten mensen maar een beetje te gissen op basis van duimpjes, hartjes, likes, feedback, prestaties van anderen, of ze goed genoeg zijn. En er zijn altijd wel redenen om te denken dat het niet goed genoeg is en dus is er een soort voortdurende onzekerheid over zichzelf.

En die onzekerheid/twijfel over jezelf, of je wel goed genoeg bent, die laat je meestal niet zomaar bij de deur achter als je 'de ruimte van het geloof' binnen stapt. En dan kan het op twee manieren uitpakken. Het geloof kan je 'niet goed genoeg gevoel' aanwakkeren of dempen (en misschien wel wegnemen).

Geloof kan dus verkeerd uitpakken - dat door het geloof je 'niet goed genoeg gevoel' alleen maar wordt aangewakkerd'. Dan ga je ook twijfelen of je wel goed genoeg voor God bent. Je krijgt er nog een extra lat bij, om het zo te zeggen. En dan kan het geval zijn dat je van geloven alleen nog maar onzekerder wordt. Of zelfs ongelukkiger. Als naast de verwachtingen van jezelf en van je omgeving, er ook nog eens verwachtingen van God bijkomen. Dan wordt het leven nog belastender. En als je zo naar God kijkt - als een instantie die de lat heel hoog legt - dan ga je ofwel heel hard rennen om jezelf aanvaardbaar te maken voor God. Of je geeft het op - en denkt: niet voor mij weggelegd.

De mensen in Micha 6 die doen het eerste; ze vragen zich af of ze niet veel harder voor God moesten rennen, meer moesten doen. In vers 6 klinkt de vraag daarom: 'wat kan ik de Heer aanbieden?' Die verheven God - 'moet ik hem tegemoet treden met brandoffers?' Moet ik misschien meer offers voor hem brengen? Dat kunnen wij ook denken - om jezelf aanvaardbaar voor God te brengen, moet je meer offers brengen, het moet je meer kosten. Dan zal God wel blij met me kunnen zijn... Of - daar gaat vers 7 vanuit - God moet eerst gunstig gestemd worden. Want dat kan ook - God is misschien wel bijzonder teleurgesteld of zelfs boos vanwege alle falen en fouten in het verleden. En daar moet dan iets tegenover staan. 'Kan ik hem gunstig stemmen met duizenden rammen'. Een groot geschenk dus. Kun je ook denken - ik moet gewoon iets groots voor God doen. En dan is het weer OK tussen God en mij. Of het kan nog anders liggen, en er moet nog iets groters en extremers worden gedaan. Zoals men bij de buur-godsdiensten deed - daar offerde men een eigen kind soms letterlijk op aan een bepaalde godheid. Vreselijk natuurlijk, de bijbel spreekt daar ook met weerzin over. Maar blijkbaar schoot het wel bij die mensen ten tijde van de profeet Micha door het hoofd. Misschien moeten we iets extreems doen, uit religieuze motieven iets extreems doen. Het gaat nog steeds wel door mensen hun hoofd - zelfmoordaanslagen vallen ook in die categorie - iets extreems om God in 1x gunstig te stemmen. Maar ook zonder dat er bloedvergieten aan te pas komt, zijn er verspreid door de tijden, verspreid over de verschillende godsdiensten vaker mensen geweest die dachten dat alleen extreme dingen de band met God konden herstellen. Ik moest in dit verband denken aan Maarten Luther in de 16e eeuw die als vrome monnik naar Rome was gegaan; hij ging daar naar de zogenaamde Pilatus-trap; het idee was toen dat als je die trap op je knieën beklom je 15 jaar aan vergeving zou krijgen. Luther ging die trap naar boven op zijn knieën, misschien wel bij iedere trede het Onze Vader biddend. Om zichzelf aanvaardbaar te maken voor God.

Het antwoord op al die vragen in vers 6 en 7 of er misschien offers gebracht moeten worden, er iets teruggedaan moet worden voor God of dat er iets extreem religieus gedaan moet worden. Het antwoord op al die suggesties is kortweg:

nee.

Zo werkt het bij de God van de bijbel niet. Dat was uiteindelijk ook de ontdekking van Maarten Luther. Het verhaal gaat dat hij op die trap de ingeving kreeg dat hij zichzelf niet aanvaardbaar voor God hoefde te maken, maar dat het geloof, vertrouwen in Jezus maakte dat hij zich al aanvaardbaar mocht weten. Om het even in een beeld te zeggen. Zijn vuile jas - met alle tekorten, falen en fouten, schuld - die jas had Jezus van hem afgenomen. En Jezus had hem aangekleed met volmaaktheid, goedheid, puurheid. Luther hoefde zich nooit meer af te vragen of hij wel goed genoeg was. Want Jezus is genoeg. Dat is het lied ook dat we na de preek als voorbereiding op het belijdenis-doen naar luisteren - *Christ is enough*. Ben je goed genoeg om belijdenis te doen? Het is een vraag die ergens je op een verkeerd spoor zet. Het gaat niet om goed genoeg zijn; Jezus Christus is genoeg - daar gaat het om. En via geloof krijg je alles wat hij verworven heeft.

Ook als je geen belijdenis doet vandaag, is Luther een mooi voorbeeld zijn van hoe het geloof in Jezus dus je niet goed genoeg gevoel enorm kan dempen. Of misschien wel wegnemen. Ik zou zeggen, als je dat 'niet goed genoeg gevoel' herkent bij jezelf, ga dan niet eindeloos je richten op jezelf, maar ga naar Jezus kijken. Als je naar Jezus kijkt, hem gaat vertrouwen, dan ontdek je dat de liefde van God voorafgaat aan wat je presteert. En je waarde hangt niet af van je prestaties, van je uiterlijk, snelheid, of waarde hangt ook niet af van je falen of tekortschieten. Door Jezus mag je weten dat God je waarde bepaalt - je bent voor hem rechtvaardig gemaakt, aanvaardbaar, geliefd, kostbaar. Zonder mitsen en maren.

Maar goed, dan zou je dan af kunnen vragen: maakt het dan allemaal niet meer uit wat je doet? In die Romeinenbrief waar Luther zoveel steun aan had gehad, wordt dat ook gevraagd: 'maar als het dan zo ligt, kun je dan niet net zo goed los gaan en maar doen wat in je opkomt of het nou goed of fout is?'

Het antwoord hierop is kortweg: nee. Als je een beetje begrepen hebt wie God is, hoe ver zijn liefde gaat, hoeveel hij van je houdt, dan - natuurlijk! - boeit het je wat God vraagt, wat God wil. En de hele bijbel maakt juist duidelijk dat God wel wel dingen van mensen vraagt. Maar God vraagt dat niet, zoals een baas dat van je vraagt. Een baas vraagt vaak dingen die hij nodig heeft. God vraagt geen dingen die Hij nodig heeft, maar God vraagt wel dingen die goed zijn. Goed in zichzelf. Goed voor de omgeving. Goed voor anderen. Goed voor jouzelf.

Wat vraagt God dan? Wat wil God dan voor ons leven? Daar worden allerlei woorden aangegeven, maar een van de meest kernachtige vind je bij Micha 6, vers 8. Ik ken er misschien maar eentje die nog eenvoudiger en nog uitdagender is en dat is die van Jezus: Heb God lief boven alles en de ander als jezelf. Maar deze van Micha mag er ook zijn - daarmee zit je ook gelijk bij de kern. Dat is al heel lang onderkend trouwens - er bestaat een soort slogan over deze tekst: 'Geen schoner spreuk - en meer van kracht - dan Micha zes en wel vers acht.' Laten we het eenvoudige en ui antwoord van Micha 6, vers 8 nalopen.

Er is jou mens gezegd wat goed is, je weet wat de Heer van je wil. Micha bedenkt niet iets nieuws. Micha vat samen wat God al eerder tegen de mensen had gezegd. Bijvoorbeeld in Deuteronomium staat een soortgelijke zin ('Bedenk dus dat de Heer, uw God, niets anders van u vraagt dan dat u ontzag voor hem toont, dat u de weg volgt die Hij wijst, dat u hem liefhebt, (...) dan zal het u goed gaan'). Het is al gezegd wat goed is - daar lezen christenen voortdurend de bijbel. We hoeven het niet allemaal opnieuw uit te vinden. En wat gezegd is, is misschien niet makkelijk, niet altijd voor de hand liggend, niet altijd wat als eerste in ons opkomt, niet altijd waar je applaus voor krijgt. Niet altijd wat jezelf uitkomt. Niet altijd wat je eerste neiging is. Maar wel goed. Altijd goed. Want Gods bedoelingen, Gods wil, is goed.

Wat is dat dan? Voor de mensen in de tijd van Micha was het antwoord: Niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg van je God te gaan.

Voor die mensen in die tijd was dat een uitdagende. Want op allerlei manieren heeft Micha hen laten weten dat ze vooral heel veel onrecht doen. En onrecht in stand houden. En simpelweg recht doen - dat betekende dat het echt anders moest gaan. En trouw waren ze ook al niet geweest. En Gods weg waren ze ook al niet gegaan. En het is voor ons ook net zo uitdagend. Bv. dat recht doen. God, jezelf en anderen recht doen. Zo leven dat anderen tot hun recht komen. Mensen dichtbij en ver weg. Dat hun werk, hun inzet, recht gedaan wordt. Dat is nogal een uitdagende voor ons. Vandaag. En trouw te betrachten. Trouw zijn en blijven. In vriendschappen. In relaties. Trouw aan jezelf. Trouw aan God. Om het even heel generaliserend te zeggen - daar blinken we met zijn allen niet per se in uit toch.

Individualisme maakt dat we relaties soms wel erg makkelijk breken, of loyaliteit soms ver te zoeken is. En dan ook nog nederig de weg je God gaan. Dat kun je verwarren met kruiperigheid. Of dat je jezelf niet mag laten zien of zo. Of dat je net moet doen of je niets kunt of niets voorstelt. Dat betekent het allemaal niet. Nederig is gewoon dat je minder aan jezelf aan het denken bent, minder met jezelf bezig. Maar met wat de weg van je God is. De dingen die Hij aanwijst. Wat goed is, mooi, eerlijk is. Wat liefde is. Daar ben je mee bezig. En je gaat gewoon je weg. Jouw weg. Je zit niet voortdurend te vergelijken hoe je het doet in verhouding met anderen. Je gaat je weg. Die God voor je weggelegd heeft. Misschien had je een andere weg in gedachten, en regelmatig denk je om een andere afslag te nemen. Maar je gaat Gods weg. Omdat die goed is.

En als je belijdenis doet, zeg je ook 'ja' tegen wat God vraagt. In het vertrouwen dat het goed is wat hij vraagt, zelfs het beste. En Micha 6, vers 8 kan dan helpen om scherp te houden op wat God dan vraagt.

En Micha 6, vers 8 wil ons allemaal helpen om zicht te houden op wat God van ons vraagt - ook nu vandaag de dag. Recht, trouw, nederigheid. Daar moeten we naar terug. En wij hebben het nodig om via zulke teksten als Micha 6, vers 8 stil te staan bij wat God nu werkelijk vraagt. Omdat het van alle tijden is om daar verkeerde ideeën bij te krijgen. Omdat het van alle tijden namelijk om God anders voor te stellen - als iemand bij wie je het nooit weet of het genoeg is. De twijfel dat er toch nog altijd extra religieuze dingen gedaan moeten worden. Of dat je bij God altijd maar bang of onzeker moet zijn of jij het wel zult halen. Maar wat God vraagt is niet om hem gunstig te stemmen, wat God vraagt is nooit iets wat hij nodig heeft. Wat God vraagt is iets wat wij nodig hebben om werkelijk goed te kunnen leven.

God heeft ons niet in het onzekere gelaten over wat hij vraagt. Er is jou - Jet, Lennart, Marije en Jeanine, - gezegd wat goed is, wat God wil. Hij vraagt jou en mij recht te doen in de wereld van nu. Hij wil van jou en mij dat we trouw en loyaal te zijn, aan God en mensen. En hij vraagt van je nederig de weg van je God te gaan.

Ik weet wel - het zijn niet de dingen die je omgeving altijd van je vraagt. Maar je omgeving wordt zoveel mooier als je het wel doet. En ik weet wel - het zijn niet de dingen die 'de wereld' van je vraagt om te doen. Maar de wereld wordt zoveel mooier als je het wel doet. En ik weet wel - het zijn lang niet de dingen die we zelf bedenken, maar wij worden zoveel meer mens als we het wel doen.

En als je zo doet wat God vraagt - dan gaat dat je van alles geven. Maar 1 ding geeft het in ieder geval nooit: spijt.

Amen.

